

Esbo Kyrkträsk – förslag och modell

Det är ett betydande kulturverk att återställa Kyrkträsket – som i tiden torkades – i det traditionsrika kyrklandskapet i sin naturliga omgivning. Kännetecknande för det nya Kyrkträsket skulle bli å ena sidan den medeltida domkyrkan samt näraliggande Kungsvägen och å andra sidan det nyare Esbo centrum med skolor, parker och simhallen samt Åboleden och järnvägen.

Att återställa träsklandskapet har flera gånger diskuterats efter att träsket torkades. Esbo stad gjorde en förundersökning redan åt 1998. Saken behandlades mera omfattande i Esbo stadsfullmäktige 2001, då man gjorde ett principbeslut om saken. Sist beslöt Esbo stadsplaneringsnämnd vid sitt möte 15.10.2013: "Kyrkträskets återställande skall planeras med områdets historia som tyngdpunkt".

Träskets återställande skulle skapa ett storartat träsklandskap i Esbos administrativa centrum, med friluftsstigar, badstrand, bryggor, möjlighet att ro, tvättställe för mattor, på vintern skidspår och möjligheter att åka skridsko samt tillgång till ytterligare friluftss- och motionsområden.

Pro Esbo å rf och Kyrkträsket tillbaka rf beslöt att göra en miniatyrmodell av sina förslag till det nya träsket. Den skulle ge områdets invånare och beslutsfattare en konkret bild över det nya träsket och de möjligheter det skulle medföra samt av landskapet, som skulle bli ett av de ståtligaste i Esbo.

Den största förändringen skulle bli, att träsket också på somrarna skulle svalla fritt som ett stort vattenområde och Esbo ån nedanför träsket skulle vara bredare långt förbi kyrkan. Samtidigt skulle översvämningsproblemen vara över och gårdsområdena kring våningshusen i Kyrkträsket skulle sluta sjunka. Även ett antal offentliga byggnader ligger inom översvämningsområdet.

Träskets storlek

I modellen för det nya Kyrkträsket är arealen ca 21 ha, varvid vattenytan skulle vara ca +3,75 m (N₆₀₊ m) ovanför havsytan. Under översvämnarna kan ytan stiga ca 1 m över den nämnda ytan.

Vägar för lätt trafik kring träsket är planerade att höjas över översvämningshöjden på motsvarande sätt, dvs. ca 5,0 m över havsytan, vilket man delvis redan har gjort vid byggandet av nyare vägar.

Medeldjupet för träsket föreslås till drygt en meter, varvid det största djupet under mellannivån skulle bli ca 2 m och under lågvattentid och varma augustiveckor ca en meter.

Återställningsarbetet

Vid återställande av träsket förverkligas höjningen av vattennivån med en naturenlig grunddamm, som är tillräckligt bred för att hålla vattennivån även under översvämningsperioder klart under den skadliga nivån N₆₀₊ 5,00 m. Dammen placeras västerut från Kyrkogatans bro, alltså nedströms, ca 50-100 meter.

En annan naturenlig grunddamm med höjd N₆₀₊ 3,5 m kan placeras ungefär vid Åboleden. På detta sätt får man även under sommaren tillräckligt med vatten åt båda hållen från domkyrkan, som är det viktigaste området vid ån ur kulturhistorisk synpunkt. De naturenliga grunddammarna hindrar inte vandringsfiskarnas, t.ex. öringarnas stigning uppåt i ån.

Översvämningar och Åboleden

Nylands näring-, trafik- och miljöcentral (NTM) planerar tillsammans med Esbo stad olika översvämningssåtgärder. Flodfåran har på många ställen vuxit igen och därigenom förorsakat dammbildning och detta torde vara en huvudorsak till översvämningarna. I planen ingår både rensningsåtgärder av ån samt översvämningssplan vid åstränderna.

Likaså planerar Nylands NTM åtgärder som kan hindra även de mera sällan förekommande översvämningarna att stiga till motorleden. Det mest sannolika alternativet ur kostnadssynpunkt är att lyfta motorledens yta med ca 1 meter. Samtidigt skulle det vara bäst att väsentligt utvidga vattengenomgången under vägen, t.ex med en bredare broöppning.

Ur ekonomisk synpunkt skulle det vara fördelaktigast att verkställa dessa tre projekt – återställande av Kyrkträsket, skyddsåtgärder för översvämningar och höjning av motorleden – samtidigt, eftersom alla dessa arbeten innehåller t.ex. grävning och transport av lera och jordmassor.

Kostnadsberäkningar

Beräkning av kostnader för att återställa Kyrkträsket ger en totalsumma av ca 3,0 miljoner euro.

Kostnaderna består av bl.a. detaljplanering av arbetet, jordgrävning för att få önskat djup och transport av jordmassorna, borttagning av träd, buskar och ytskicket av jord, grunddammar samt arrangemang som behövs att leda regnvattnen till träsket utifrån. Dessutom kan det vara nödvändigt att lägga ett sandskikt på träskets botten för att förbättra vattenkvaliteten och badförhållandena. En del av ovannämnda åtgärder ingår i förverkligandet av översvämningsskyddsplanerna som Nylands NMT-central har utarbetat.

Träskets fördelar

Det nya Kyrkträsket skulle bli ett alldeles nytt värdefullt element i Esbos centrala kulturlandskap – ett element med värde som är omöjligt att uppskatta bara i pengar. På området och i dess närhet bor tiotusentals människor, som skulle finna området mera lockande och en mångsidig oas för fritid och rekreation.

Det finns också mycket som blir bättre jämfört med nuläget och som kan uppskattas i pengar. Att ha kontroll över översvämningar hindrar trafikstoppar, slutar brandkårens nödåtgärder för att skydda byggnaderna och behovet av reparationsarbeten på lätta trafikleder.

En stabil vattenyta under torra sommarperioder håller också grundvattennivån i området konstant. Sannolikt upphör eller minskar väsentligt då också den kontinuerliga jordnivåns sjunkning omkring Kyrkträskets våningshus med sina dyra följder.

Flera nyligen gjorda undersökningar bekräftar, att fastigheternas värde på strandområdena, med utsikt över vattenområdet eller som ligger nära vattenområden med tanke på rekreationssyfte, är klart högre än på motsvarande övriga tomter eller bostäder. Värdestigningen skulle närmast ske runt Nya Kyrkträsket i Kyrkträsk, Bränntorp och Esbo centrum, delvis också på södra sidan av järnvägen och norr om Åboleden i Fallåker.

Det är också möjligt, att en del av jordmassorna som måste transporteras bort, kan tas i bruk annanstans, vilket minskar motsvarande kostnader.

Pro Espoonjoki ry
Pro Esbo å rf
www.proespoonjoki.fi

Kirkkojärvi takaisin ry
Kyrkträsk tillbaka rf

Kontaktuppgifter
Ordf. Erkki Lindell, 044 9940224
erkki.lindell@kolumbus.fi

Ordf. Rainer Lahti, 050 3622054
rainer.lahti@saunalahti.fi